

Sygn. akt *I ACa 1123/15*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 marca 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Mariola Głowacka

Sędziowie: SSA Piotr Górecki (spr)

SSO Ryszard Małecki (del)

Protokolant: st.sekr. sąd.Izabela Kyc

po rozpoznaniu w dniu 17 marca 2016 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą**

w W.

przeciwko **E. S.**

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 30 czerwca 2015 r. sygn. akt XII C 1517/14

I. uchyła zaskarżony wyrok w punkcie 1 co do kwoty 500.000 zł i w tym zakresie pozew odrzuca,

II. z mienia zaskarżony wyrok w pozostałej części w ten sposób, że:

1. z asądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 329.280 zł (trzysta dwadzieścia dziewięć tysięcy dwieście osiemdziesiąt złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 10 kwietnia 2014r. do dnia zapłaty,

2. o ddala powództwo w pozostałym zakresie,

3. z asądza od pozwanej na rzecz powódki 13.897,60 zł tytułem kosztów postępowania,

I. o ddala apelację w pozostałym zakresie,

II. z asądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 15.358,15 zł tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Ryszard Małecki Mariola Głowacka Piotr Górecki

Sygn. akt IACa 1123/15

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 10 kwietnia 2012 r. powódka (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W. wniosła o zasądzenie od pozwanej E. S. kwoty 1.118.955,28 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz kosztami procesu.

W uzasadnieniu wskazała, że na mocy umowy przelewu wierzytelności z dnia 13 grudnia 2012 r. nabyła od (...) Bank spółki akcyjnej wierzytelności wobec pozwanej wynikające z umowy pożyczki numer (...) z dnia 21 lutego 2002 r. w łącznej kwocie dochodzonej pozwem. Wyjaśniła, że na kwotę 1.118.955,29 zł składa się należność główna w wysokości 471.512,05 zł, odsetki umowne w kwocie 62.196,76 zł, odsetki karne wynoszące 22.004,95 zł, prowizje i koszty upomnień w wysokości 80,60 zł, koszty windykacji opiewające na kwotę 10.808,00 zł, a także odsetki ustawowe wynoszące 552.352,92 zł.

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym w dniu 16 maja 2014 r., Sąd Okręgowy uwzględnił żądanie powódki (sygn. akt XII Nc 125/14).

Pozwana wniosła sprzeciw od wyżej wymienionego nakazu zapłaty. Zaskarżyła go w całości domagając się oddalenia powództwa i zasądzenia od powódki na swoją rzecz kosztów procesu.

W uzasadnieniu przyznała, że w dniu 21 lutego 2002 r. zawarła z (...) Bankiem umowę pożyczki na kwotę 200.000 franków szwajcarskich. Dodała m. in., że bank nie wypowiedział wyżej wymienionej umowy. Zaprzeczyła, aby jej zobowiązanie z tytułu umowy opiewało na dochodzoną pozwem kwotę. Wyjaśniła, że na poczet spłaty pożyczki uiszczyła łącznie 30.000 zł, co nie zostało uwzględnione przez powodową spółkę. W ocenie pozwanej powódka nie wykazała co składa się na kwotę należności głównej a więc w jakim zakresie kapitał został spłacony.

Wyrokiem z dnia 30 czerwca 2015 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu powództwo oddalił i orzekł o kosztach procesu (sygn. akt XIIC 1517/14).

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne.

W dniu 21 lutego 2002 r. strony zawarły umowę pożyczki numer (...) na kwotę 200.000 franków szwajcarskich. Strony umówiły się, że pożyczka zostanie spłacona do dnia 28 lutego 2017 r. Jej oprocentowanie w dniu zawarcia umowy wynosiło 9,8%, przy czym stopa procentowa była zmienna. Raty pożyczki miały być płatne do dnia 30. każdego miesiąca w złotych po przeliczeniu według kursu sprzedaży dewiz dla franka szwajcarskiego zgodnie z tabelą kursów obowiązującą w Banku. Powódka poddała się egzekucji z wystawionego przez Bank bankowego tytułu egzekucyjnego do kwoty 750.000,00 zł. W § 11 umowy uregulowano kwestię odsetek od zadłużenia przeterminowanego odsyłając w tym zakresie do Zarządzenia Prezesa Zarządu Banku. W umowie przewidziano możliwość jej wypowiedzenia z zachowaniem trzydziestodniowego okresu wypowiedzenia począwszy od dnia doręczenia stosownego oświadczenia między innymi w przypadku niespłacenia w terminie należności z tytułu udzielonej pożyczki, a także możliwość wypowiedzenia w trybie natychmiastowym od dnia doręczenia oświadczenia między innymi w przypadku złożenia fałszywych dokumentów lub danych stanowiących podstawę udzielenia pożyczki.

Początkowo pozwana spłacała zobowiązanie regularnie, jednak po około roku zaprzestała uiszczania rat. Wyrokiem z dnia 25 stycznia 2005 r. Sąd Rejonowy w Poznaniu uznał E. S. za winną tego, że „w dniu 21 lutego 2002 r. w P. działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadziła (...) Bank S.A. II Oddział w P. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem własnym w postaci pieniędzy w łącznej kwocie 500.000,00 zł w ten sposób, że zawierając z wyżej wymienionym bankiem umowę pożyczki o numerze (...) przedłożyła sfałszowane dokumenty (...), wprowadzając tym samym pracownika pokrzywdzonego banku w błąd co do możliwości, jak i zamiaru wywiązania się z warunków

podpisanej umowy pożyczki”, a oszustwa dopuściła się :co do mienia znacznej wartości”, tj. winną przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. Sąd zobowiązał E. S. do naprawienia szkody w całości poprzez zapłatę na rzecz (...) Banku kwoty 500.000 zł w terminie 3 lat od uprawomocnienia się wyroku (sygn. akt XXIII K 2380/04).

W dniu 15 lutego 2005 r. bank wystawił przeciwko E. S. bankowy tytuł egzekucyjny a w dniu 8 kwietnia 2008 r. dalszy tytuł egzekucyjny na kwotę 586.581,30 zł z tytułu umowy pożyczki z dnia 21 lutego 2002 r. Postanowieniem z dnia 30 maja 2005 r. Sąd Rejonowy w Poznaniu nadał tytułowi egzekucyjnemu klauzulę wykonalności do kwoty 795.000,00 zł a postanowieniem z dnia 22 lipca 2008 r. wydał wierzycielowi dwa dalsze tytuły wykonawcze.

Wyrokiem z dnia 12 maja 2010 r., wydanym w sprawie o sygn. akt I C 30/10, Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze oddalił powództwo E. S. przeciwko (...) Bank S.A. o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego – bankowego tytułu egzekucyjnego nr (...) (...)z dnia 15 lutego 2005 r. a wyrokiem z dnia 19 października 2010 r. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu oddalił apelację powódki.

W dniach 30 stycznia 2008 r., 28 lutego 2008 r. oraz 31 marca 2008 r. powódka uiszcza tytułem spłaty kredytu na rzecz (...) Bank S.A. kwoty po 10.000,00 zł.

Postanowieniem z dnia 12 sierpnia 2011 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Jeleniej Górze umorzył postępowanie egzekucyjne prowadzone z wniosku (...) Bank S.A. przeciwko powódce.

W dniu 13 grudnia 2012 r. powodowa spółka zawarła z (...) Bankiem umowę przelewu wierzytelności przysługującej bankowi z tytułu umowy kredytowej numer (...). W umowie sprecyzowano, że wierzytelność wynosi łącznie 1.118.955,28 zł, w tym należność główna w wysokości 471.512,05 zł, odsetki umowne w kwocie 62.196,76 zł, odsetki karne wynoszące 22.004,95 zł, prowizje i koszty upomnień w wysokości 80,60 zł, koszty windykacji opiewające na kwotę 10.808,00 zł, a także odsetki ustawowe wynoszące 552.352,92 zł. Zaznaczono, że wskazane wierzytelności objęte są bankowym tytułem egzekucyjnym nr(...) (...)z dnia 15 lutego 2005 r.

Pismem z dnia 14 marca 2014 r., doręczonym pozwanej w dniu 25 marca 2014 r., wezwano powódkę do zapłaty dochodzonej pozwem kwoty w terminie 7 dni od otrzymania wezwania.

W ocenie Sądu Okręgowego w Poznaniu powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Wprawdzie niewątpliwie pozwana zawarła z (...) Bank S.A. umowę pożyczki, której w znacznej części nie spłaciła to jednak powódka nie udowodniła, aby skutecznie wypowiedziała pozwanej umowę pożyczki. Nie wykazała także nie wykazała wysokości roszczenia a więc czy dochodzona pozwem kwota stanowi całą niespłaconą pożyczkę powiększoną o odsetki i koszty związane z egzekucją, czy też pomniejszono ją o uiszczoną część zobowiązania oraz niewymagalne raty. Powodowa spółka nie sprecyzowała także swojego żądania w zakresie odsetek oraz nie wykazała z czego wynikają koszty windykacji, prowizje i koszty upomnień.

Apelację od powyższego wyroku wniosła powodowa spółka zaskarżając go w części, to jest zakresie:

- 1) w pkt 1. w zakresie oddalenia powództwa o zapłatę kwoty 933.839,23 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od tej kwoty od dnia 10 kwietnia 2014 r. do dnia zapłaty,
- 2) w pkt 2. w całości (koszty procesu).

Zaskarżonemu orzeczeniu autor apelacji zarzucił naruszenie:

- 1) art. 233 § 1 k.p.c. „poprzez pominięcie przy wyrokowaniu ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze (sygn. akt: I C 30/10) oraz Sąd Apelacyjny we Wrocławiu (sygn. akt: I ACa 1018/10), co w konsekwencji doprowadziło do błędnego ustalenia stanu faktycznego polegającego na przyjęciu, że nie doszło do wypowiedzenia

Umowy pożyczki nr (...) zawartej w dniu 21 lutego 2002 r. pomiędzy Pozwaną a (...) Bank S.A. i kwota dochodzona pozwem nie jest wymagalna (...);

2) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i odmówienie wiarygodności dokumentom urzędowym oraz prywatnym, a danie wiary w całości zeznaniom pozwanej (...) które nie zostały poparte żadnymi dowodami i były sprzeczne z logiką i doświadczeniem życiowym, w części w jakiej pozwana zeznała, że nie otrzymała wypowiedzenia Umowy pożyczki nr (...) w związku z czym roszczenie nie jest wymagalne,”

3) art. 328 § 2 k.p.c. poprzez nie zawarcie w jego uzasadnieniu przyczyn, dla których odmówiono mocy dowodowej ustaleniom faktycznym poczynionym przez Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze (I C 30/10) oraz Sąd Apelacyjny we Wrocławiu (IACa 1018/10),

4) „art. 244 § 1 i art. 252 k.p.c. poprzez ich niezastosowanie przy badaniu wysokości wierzytelności do postanowienia Sądu Rejonowego w Poznaniu z dnia 30 maja 2005 r. w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności (...) (sygn. akt: XVII C 4088/05) oraz do zawiadomienia Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Jeleniej Górze M. K. z dnia 17 stycznia 2008,„r. o wszczęciu egzekucji z nieruchomości i wezwaniu do zapłaty długu (sygn. akt: I KM 17/08), co doprowadziło do mylnego uznania przez Sąd Okręgowy, że Powód nie jest wierzycielem Pozwanej, gdy tymczasem z dokumentami tymi - jako dokumentami urzędowymi - wiąże się domniemanie ich prawdziwości, którego obalenie ciąży na pozwanej,”

5) „art. 253 k.p.c. poprzez jego błędną wykładnię i uznanie, że prawdziwość dokumentu prywatnego nie może być udowodniona przy zastosowaniu domniemania wynikającego z 244 § 1 k.p.c., gdy w rzeczywistości żaden przepis prawa nie wyłącza stosowania tego domniemania do dokumentów prywatnych”,

6) „art. 6 k.c. i 232 k.p.c. poprzez przyjęcie, że to na powodzie ciążył obowiązek wykazania kursu, po jakim nastąpiło przewalutowanie kredytu z (...) na PLN, pomimo, że powód nabył wierzytelność w PLN (...) a pozwana nigdy nie kwestionowała prawidłowości przyjętego kursu.”

Mając na uwadze powyższe, zarzuty powódka wniosła o:

1) zmianę wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 30 czerwca 2015 r. poprzez:

a) w pkt 1. zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kwoty 933.839,23 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od tej kwoty od dnia 10 kwietnia 2014 r. do dnia zapłaty;

b) w pkt 2. obciążenie pozwanej kosztami procesu w wysokości 83,46%, a powoda w wysokości 16,54% i zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kwoty 51.523,82 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwoty 4.829,62 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego,

2) zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, wg norm przepisanych.

Nadto powódka wniosła o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów z dokumentów w postaci: 1) „porównania kursów (...) ogłoszonych przez (...) Bank S.A. oraz Narodowy Bank Polski w dniach, w których pozwana dokonywała wpłat na poczet Umowy pożyczki nr (...), w dniu wymagalności roszczenia oraz w dniu wystawienia (...) (...)”, 2) „wydruków kursów średnich ogłoszonych przez Narodowy Bank Polski w dniach w których Pozwana dokonywała wpłat (...)”, 3) „kalkulacji odsetek ustawowych liczonych (...)” od kwot i dat szczegółowo wskazanych w apelacji.

W obszernym uzasadnieniu odwołania wskazano, że powódka zaskarżyła wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 30 czerwca 2015 r. w części obejmującej kwotę 933.839,23 zł na którą składają się następujące należności: 1) 471.512,05 zł - należność główna, 2) 459.104,18 zł - odsetki ustawowe liczone od kwoty 471.512,05 zł za okres od dnia 15 lutego 2005 r. do dnia 12 grudnia 2012 r., 3) 3.223 zł - koszty windykacji.

Pozwana wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego. Nadto wniosła o oddalenie wniosków dowodowych zgłoszonych w apelacji.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu zważył, co następuje.

Apelacja częściowo zasługiwała na uwzględnienie. Sąd odwoławczy podziela ustalenia faktyczne sądu I instancji za wyjątkiem tego, że poprzednik powodowej spółki ((...) Bank SA) nie wypowiedział pozwanej umowy pożyczki. Dodać wypada, że istotny dla sprawy stan faktyczny w dużej części był bezsporny, a mianowicie co do samego zawarcia przez pozwaną umowy pożyczki na 200.000 franków szwajcarskich oraz wysokości dokonywanych przez nią spłat. Nie można było jednak podzielić zapatrywania sądu I instancji co do tego, że powodowa spółka nie wykazała faktu skutecznego wypowiedzenia pozwanej bankowej umowy pożyczki. Poza tym zebrany materiał dowodowy bezsprzecznie wskazywał na to, że pozwana spłacił tylko część pożyczki, co również nie mogło być obojętne dla rozstrzygnięcia. Zatem trafny okazał się zarzut naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów.

Na wstępie należy przypomnieć, że bezspornym było, iż pozwana zaciągnęła w dniu 21 lutego 2002 r. w (...) Banku SA umowę pożyczki na 200.000 CHF. Pożyczka miała być spłacana w 180 ratach w złotych polskich wg kursów sprzedaży dewiz dla (...) (k. 16-17). W umowie przewidziano również możliwość jej wypowiedzenia w razie, gdyby pozwana m. in. nie spłacała w terminie należności z tytułu tejże pożyczki lub spłata ta byłaby zagrożona (§ 12 umowy). Bezspornym było, że pozwana została wyrokiem z dnia 25 stycznia 2005 r. Sądu Rejonowego w Poznaniu skazana za przestępstwo oszustwa i fałszowanie dokumentów (art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 270 § 1 k.k.) w związku z zawartą umową pożyczki z dnia 21 lutego 2002 r. (wyrok na k. 61 akt IC 30/10 Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze). Pozwana po około roku czasu zaprzestała spłacania zaciągniętej pożyczki co legło u podstaw wypowiedzenia jej przez bank umowy. Pismem bowiem z dnia 15 października 2004 r. (...) Bank SA „W związku z niespłaceniem w terminie należności udzielonego kredytu” na podstawie § 12 pkt 2 umowy, bank wypowiedział umowę pożyczki z dnia 21 lutego 2002 r. z zachowaniem 30 dniowego terminu wypowiedzenia (k. 55 akt ubocznych jw.). Pismo to zostało przesłane pozwanej na adres P., ul. (...) w dniu 20 października 2004 r. a następnie w dniu 22 października 2004 r. zostało zwrócone do adresata z adnotacją poczty, że „adresat wyprowadził się” (k. 56 akt ubocznych jw.). Tak więc po upływie 30 dni wypowiedzenie stało się prawnie skuteczne – zgodnie z § 12 ust. 3 umowy, która stanowiła, że okres wypowiedzenia liczy się od dnia następnego „po dniu doręczenia oświadczenia o wypowiedzeniu pożyczki, przy czym za datę doręczenia zawiadomienia uważa się również datę pierwszego awizowania przesyłki poleconej”. Dodać trzeba, że wskazany wyżej adres (P., ul. (...)) został podany przez samą pozwaną już we wniosku o udzielenie pożyczki hipotecznej z zaznaczeniem, że jest to adres „do korespondencji” (k. 51 akt ubocznych jw.) Pozwana nie podała przy tym żadnych ograniczeń czasowych dla przesyłania jej pod ten adres korespondencji bankowej. Dodać na marginesie można, że identyczny pogląd co do skuteczności wypowiedzenia umowy o pożyczkę bankową wyraził również Sąd Apelacyjny we Wrocławiu oddalając w dniu 19 października 2010 r. apelację E. S. od wyroku Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze z dnia 12 maja 2010 r. w sprawie o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego (k. 153-154 – akt ubocznych jw.). W tej sytuacji pozwana nie może skutecznie bronić się zarzutem co do dalszego trwania umowy pożyczki a więc, że należności banku z tytułu tej pożyczki nie są jeszcze wymagalne. Wspomnieć trzeba, że powyższe okoliczności strona powodowa udowodniła, bowiem na jej to wniosek sąd I instancji przeprowadził dowód z akt Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze o sygn. akt XII C 1517/14. Akta te wpłynęły do sądu I instancji w dniu 2 marca 2015 r. a wnioski o przeprowadzenie dowodu z konkretnych dokumentów z tych akt, pełnomocnik powódki zgłosił w piśmie z dnia 11 marca 2015 r. (k. 113-114). Wnioski te przy tym nie były sprekludowane (por. zobowiązanie pełnomocnika powódki w trybie art. 207 § 3 i 6 k.p.c. z dnia 12 lutego 2015 t. (k. 109).

Bezspornym było i to, że na dzień wypowiedzenia umowy pożyczki kwota niespłaconego kapitału wynosiła równowartość 191.082,66 CHF oraz, że dokonane przez pozwaną spłaty w okresie 1 marca 2002 r. do dnia 1 września 2003 r. z tytułu pożyczki wyniosły równowartość 41.075,45 CHF, czyli 114.073,42 zł (k. 50, 55 akt ubocznych jw.). Nie było między stronami sporne i to, że pozwana w dniach 30 stycznia, 28 lutego i 31 marca 2008 r. wpłacała do (...) Banku SA kwoty po 10.000 zł, razem więc 30.000 zł (por.: k. 30). Pozwana nie kwestionowała tego, że powodowa spółka umową przelewu wierzytelności nabył a od Kredyt banku wierzytelność wynikającą z umowy pożyczki z dnia

21 lutego 2002 r. (k. 4). Pozwana kwestionowała jedynie samą wymagalność tej wierzytelności i wysokość, którą w umowie przelewu określono na 1.118.955,28 zł.

Dodać trzeba i to, że – wbrew twierdzeniom pozwanej zawartym już w sprzeciwie od nakazu zapłaty – dochodzona wierzytelność nie była przedawniona. Jak sama pozwana twierdziła, pożyczka została zaciągnięta w związku z działalnością gospodarczą. W związku z tym termin ten wynosił 3 lata (art. 118 k.c.). Bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne (art. 120 § 1 k.c.) a zatem od dnia skutecznego wypowiedzenia umowy (22 października 2004 r.). Z tym dniem rozpoczął bieg termin 3 letniego przedawnienia, jednakże został o przerwany wraz ze złożeniem wniosku o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi wykonawczemu (7.04.2005 r.). Wniosek taki przerywa bieg przedawnienia (por.: uchwała SN z 16 stycznia 2004 r., III CZP 101/03). Postanowienie sądu w tym względzie zapadło w dniu 30 maja 2005 r. i 3 letni termin przedawnienia rozpoczął swój bieg od początku. Przed jego upływem (30 maja 2008 r.) bank złożył wniosek egzekucyjny, tj. 16 stycznia 2008 r. a postępowanie egzekucyjne zostało ostatecznie przez komornika umorzone w dniu 12 sierpnia 2011 r. Złożenie przez wierzyciela wniosku o wszczęcie egzekucji przerywa bieg przedawnienia (por. wyrok SN z 10 października 2003 r. II CK 113/02, OSP 2004/11/141). W tej sytuacji termin przedawnienia rozpoczął swój bieg od początku. Roszczenie zatem przedawniłoby się w dniu 12 sierpnia 2014 r., jednakże powódka jako następcą prawnym banku, w dniu 14 kwietnia 2014 r. złożyła w niniejszej sprawie pozew.

W sytuacji, gdy bank jako uprzywilejowany wierzyciel dokona zbycia wierzytelności na rzecz podmiotu nie będącego bankiem, traci uprawnienie do korzystania z uproszczonego trybu dochodzenia roszczeń na podstawie b.t.e. zaopatrzonego w sądową klauzulę wykonalności. Nabywca wierzytelności bankowej nie będzie też mógł uzyskać klauzuli wykonalności nadanej b.t.e. w trybie art. 788 k.p.c. W postępowaniu cywilnym moc prawna bankowych dokumentów urzędowych – w tym wyciągów z ksiąg banku - nie obowiązuje (art. 95 ust. 1a prawa bankowego). Dla powódki jako nabywcy wierzytelności bankowej niezbędne więc było dochodzenie roszczeń z wierzytelności na zasadach ogólnych. W każdym razie powódka nie mogła oprzeć swojego roszczenia tylko na wyciągu z ksiąg banku jako samodzielnej podstawy powództwa, bowiem wyciąg taki jest dokumentem prywatnym a nie urzędowym. W sytuacji, gdy pozwana kwestionowała m. in. samą wysokość roszczenia wskazując dodatkowo, że pewne kwoty z tytułu udzielonej jej pożyczki bankowej spłacała, powódka winna była szczegółowo udowodnić swoje roszczenia. Tego jednak nie uczyniła w postępowaniu przed sądem I instancji. Dopiero bowiem w apelacji podniesiono zasadniczą argumentację przedstawiając stosowne wyliczenia. Z tego też względu sąd odwoławczy wniosek dowodowy zawarty w apelacji o przeprowadzenie dowodów z „porównania kursów (...), wydruków zawierających średnie kursy NBP jak i szeregu kalkulacji, zostały na podstawie art. 381 k.p.c. pominięte jako spóźnione.

Wbrew zarzutowi odwoławczemu (naruszenie art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c.) to właśnie na powódce spoczywał obowiązek udowodnienia roszczenia. Podobnie chybiony okazał się zarzut naruszenia art. 253 k.p.c. Wynika z niego m. in., że jeżeli spór dotyczy dokumentu prywatnego pochodzącego od innej osoby niż strona zaprzeczająca, prawdziwość dokumentu powinna udowodnić strona, która chce z niego skorzystać. Nie mógł odnieść zamierzonego skutku prawnego również zarzut naruszenia art. 244 § 1 k.p.c. i art. 252 k.p.c. Przepisy te wiążą się wprawdzie z dokumentami urzędowymi a takimi niewątpliwie były dokumenty pochodzące od sądu (postanowienie Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze z dnia 30 maja 2005 r. o nadaniu klauzuli wykonalności b.t.e. czy pisma komornika o wszczęciu egzekucji to jednak z dokumentów tych nie sposób łączyć wykonanie przez powódkę obowiązku udowodnienia roszczenia. W szczególności, gdy od powstania tychże dokumentów upłynęło już wiele lat, przelew wierzytelności miał miejsce w dniu 13 grudnia 2012 r. a powódka kwestionowała – o czym już była mowa wcześniej – wysokość roszczenia.

Nie zasługiwał na uwzględnienie zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. . Przepis ten określa treść uzasadnienia wyroku, która powinna zawierać wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia oraz wskazanie podstawy prawnej wyroku. Zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. może być usprawiedliwiony tylko w tych wyjątkowych przypadkach, w których treść uzasadnienia orzeczenia sądu pierwszej instancji całkowicie uniemożliwia dokonanie oceny toku wyводу sądu I instancji, który doprowadził do wydania orzeczenia. Sytuacja taka w przedmiotowej sprawie niewątpliwie nie występowała.

Jak już zasygnalizowano to wcześniej, zasadny okazał się zarzut naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.). Skoro wbrew odmiennemu pogładowi sądu I instancji, zebrany materiał dowodowy pozwala na ustalenie, iż umowa pożyczki została przez poprzednika prawnego powódki skutecznie wypowiedzenia, należało rozważyć zasadność dochodzonego roszczenia co do jego wysokości. Na dzień wypowiedzenia umowy pożyczki kwota niespłaconego kapitału wynosiła równowartość 191.082,66 CHF, co odpowiadało kwocie 557.520 zł według kursu franka szwajcarskiego z dnia wypowiedzenia umowy (na dzień 22 listopada 2014 r. kurs ten wynosił 2.7876 zł - [http://\(...\)/ \(...\)/2004-11-22](http://(...)/ (...)/2004-11-22)). Dokonane przez pozwaną spłaty w okresie 1 marca 2002 r. do dnia 1 września 2003 r. z tego tytułu wyniosły równowartość 41.075,45 CHF, czyli 114.073,42 zł. Wynikało to jednoznacznie z zaświadczeń banku wydawanych pozwanej (k. 50, 55 akt ubocznych jw.). Zaświadczeń tych pozwana nie zakwestionowała. Bezspornym było, że w dniach 30 stycznia 2008 r., 28 lutego 2008 r. i 31 marca 2008 r. pozwana wpłacała do (...) Banku SA kwoty po 10.000 zł, razem 30.000 zł (por.: k. 30). Zatem po umniejszeniu kwoty 557.520 zł o kwotę spłaconą w wysokości 114.073,42 zł (przy przyjęciu korzystnego dla pozwanej zarachowania wpłaty pierwszej kolejności na spłatę kapitału, to do zapłaty pozostała kwota 158.924,55 CHF (200.000-41.075,45) oraz kwotę spłaconą w roku 2008 r. w wysokości łącznej 30.000 zł, to niespłacona kwota wierzytelności wynosiła 413.018,08 zł (należność główna). Do kwoty tej należało doliczyć 413.039,07 zł jako skapitalizowane odsetki ustawowe. Odsetki te należało liczyć następujących kwot i dat:

- 443.018,08 zł za okres od dnia 15 lutego 2005 r. do dnia 30 stycznia 2008 r.,
- 433.018,08 zł za okres od dnia 31 stycznia 2008 r. do dnia 28 lutego 2008 r.,
- 423.018,08 zł za okres od dnia 29 lutego 2008 r. do dnia 31 marca 2008 r.,
- 413.018,08 zł za okres od dnia 1 kwietnia 2008 r. do dnia 12 grudnia 2012 r.

Dodatkowo zasadne było roszczenie co do kwoty 3.223 zł stanowiącej koszty windykacji (3.099 zł z tytułu kosztów postępowania klauzulowego wywołanego wnioskiem banku – postanowienie Sądu Rejonowego w Poznaniu z 30 maja 2005, sygn.. akt XVII Co 4088/05, kwota 124 zł koszty poniesione przez bank w postępowaniu egzekucyjnym. Łącznie więc roszczenia powyższe wynoszą 829.280,15 zł.

Osobnego rozważenia wymagała jednak kwestia zasądzonej od pozwanej w wyroku karnym kwoty 500.000 zł. Wyrokiem z dnia 25 stycznia 2005 r. pozwana została skazana za przestępstwo oszustwa i fałszerstwa w związku z czynnościami zmierzającymi do uzyskania przedmiotowej pożyczki (k. 37). Wymierzona jej kara dwóch lat pozbawienia wolności została zawieszona na okres 5 lat próby a na podstawie art. 72 § 2 k.k. zobowiązano ją do naprawienia szkody w całości przez zapłatę na rzecz (...) Banku SA II Oddział w P. kwoty 500.000 zł w terminie 3 lat od dnia uprawomocnienia się wyroku. Wyrok ten uprawomocnił się z dniem 2 lutego 2005 r. (sygn. akt XXIIK 2380/04 Sądu Rejonowego w Poznaniu).

Przyjmuje się, że orzeczenie sądu karnego zobowiązujące skazanego do naprawienia w całości lub w części szkody wyrządzonej przestępstwem, które nie nadaje się do egzekucji cywilnej, nie pozbawia pokrzywdzonego możliwości dochodzenia w postępowaniu cywilnym roszczeń odszkodowawczych wynikających z tego przestępstwa (por.: wyrok SN Wyrok z dnia 7 lipca 2000 r., I PKN 724/99, Prawo Pracy i Prawo Socjalne (...) – 63). W konsekwencji nie zachodziłaby wówczas powaga rzeczy osądzonej, a pokrzywdzony mógłby dochodzić swojego roszczenia przed sądem cywilnym. Nie można bowiem odmówić wierzycielowi interesu prawnego we wcześniejszym uzyskaniu świadczenia odszkodowawczego, tym bardziej, że nie ma on żadnego realnego wpływu na warunki orzeczenia środka probacyjnego. Ryzyko podwójnej egzekucji może być wyeliminowane albo przez uwzględnienie naprawienia szkody w postępowaniu cywilnym prowadzonym równoległe lub później, albo w drodze powództwa przewidzianego w art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. (zob. Sąd Najwyższy w wyroku z 7 lipca 2000 r., I PKN 724/99, OSNAPiUS 2002, nr 2, poz. 38). W przedmiotowej jednak sprawie termin próby określony w wyroku karnym już dawno upłynął (w 2008 r.) a pozwana (oskarżana) nałożonego sądownie obowiązku nie wykonała. Nie ma więc żadnych przeszkód, aby wierzyciel uzyskał klauzulę wykonalności na wyrok karny w zakresie nałożonego na pozwaną obowiązku zapłaty kwoty 500.000 zł. W tej sytuacji

należy przyjąć, że orzeczenie o nałożeniu obowiązku naprawienia szkody, pomimo odrębnej podstawy prawnej, stwarza stan powagi rzeczy osądzonej dla roszczeń cywilnych w tym zakresie, w jakim na sprawcę został nałożony tego rodzaju obowiązek. Tę interpretację wspiera stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z 28 listopada 2006 r., IV KK 328/06, (OSNKW z 2007 r., nr 2, poz. 14), stwierdzającym, że przez obowiązek naprawienia szkody, o którym mowa w art. 415 § 5 zdanie drugie k.p.k., należy rozumieć także obowiązek orzeczony na podstawie art. 72 § 2 k.k. W motywach uchwały z dnia 29 czerwca 2007 r. Sąd Najwyższy (sygn. akt III CZP 51/07) wyraził pogląd, że orzeczenie sądu karnego nakładające na skazanego obowiązek naprawienia szkody w związku z warunkowym zawieszeniem wykonania kary tworzy stan rzeczy osądzonej co do tego rodzaju cywilnego obowiązku i odpowiadającego mu uprawnienia wierzyciela. Zgodnie z art. 366 k.p.c. wyrok prawomocny ma powagę rzeczy osądzonej tylko co do tego, co w związku z podstawą sporu stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia, a ponadto tylko między tymi samymi stronami. Przyjmuje się jednak, iż „podmiotowe granice powagi rzeczy osądzonej dotyczą nie tylko stron występujących w procesie, ale również ich następców prawnych (np. nabywcy wierzycielności). Występuje wówczas tzw. rozszerzona prawomocność wyroku” (por.: A. Zieliński, K. Flaga-Gieruszyńska: Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, Warszawa 2009, wyd. 4, komentarz do art. 366 k.p.c.). Skoro więc co do kwoty 500.000 zł zasądzonej w wyroku karnym z dnia 25 stycznia 2005 r. zaistniała powaga rzeczy osądzonej (res iudicata), koniecznym było odrzucenie pozwu w tej części zgodnie z art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. Po umniejszeniu roszczenia wynoszącego 829.280,15 zł o kwotę 500.000 zł zasądzoną wcześniej wyrokiem karnym, zasadnym okazało się powództwo obejmujące kwotę 329.280 zł.

Mając na uwadze powyższe ustalenia faktyczne jak i rozważania prawne, sąd drugiej instancji na podstawie art. 386 § 3 k.p.c. uchylił w pkt I zaskarżony wyrok co do kwoty 500.000 zł i w tym zakresie pozew odrzucił. W pozostałym zakresie wyrok sądu I instancji został na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmieniony przez zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kwoty 328.280 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 10 kwietnia 2014 r., oddalenie powództwa w pozostałej części oraz orzeczenie o kosztach postępowania. Odsetki ustawowe zostały zasądzone w oparciu o przepis z art. 481 k.c. zgodnie z żądaniem od daty nadania pozwu w dniu 10 kwietnia 2014 r. w urzędzie pocztowym (k. 21). Dodać trzeba, że powodowa spółka wezwała pozwaną przed wytoczeniem powództwa do spełnienia świadczenia w terminie 7 dni od doręczenia pisma, co nastąpiło w dniu 25 marca 2014 r. Doliczając zatem 7 dniowy termin do daty otrzymania wezwania, należało przyjąć, że już od dnia 1 kwietnia 2014 r. pozwana pozostawała w opóźnieniu w spełnieniu świadczenia (art. 455 k.c.). Skoro więc powódka żądała zasądzenia odsetek ustawowych od daty nieco późniejszej, tj. od 10 kwietnia 2014 r., wniosek zasługiwał na uwzględnienie.

Co do kosztów postępowania pierwszoinstancyjnego. W pkt II3 sąd odwoławczy zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 13.897,60 zł tytułem kosztów postępowania (art. 100 k.p.c.). Powódka bowiem wygrała proces w 30% a pozwana w 70% i w tych też proporcjach koszty postępowania zostały stosunkowo rozdzielone. Na koszty poniesione przez powódkę składały się: opłata od pozwu – 55.948 zł oraz koszty wynagrodzenia profesjonalnego pełnomocnika wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa – 7.217 zł. Razem 63.165 zł, przy czym 30% tej kwoty stanowiło 18.949,50 zł. Z kolei koszty pozwanej obejmowały jedynie wynagrodzenie profesjonalnego pełnomocnika (7.217 zł) a 70% tej kwoty wynosiło 5.051,90 zł. Po wzajemnych rozliczeniach należało zatem zasądzić od pozwanej na rzecz powódki kwotę 13.897,60 zł.

Apelacja pozwanej w pozostałej części jako bezzasadna podlegała oddaleniu (art. 385 k.p.c.).

W pkt III wyroku Sąd Apelacyjny zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 15.358,15 zł tytułem kosztów postępowania odwoławczego. Na koszty poniesione przez powódkę składała się opłata od apelacji 46.692 zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika będącego adwokatem ustanowionego po raz pierwszy w postępowaniu apelacyjnym – 7.217 zł. Koszty pozwanej obejmowały wynagrodzenie pełnomocnika będącego radcą prawnym – 5.400 zł. Koszty postępowania odwoławczego zostały stosunkowo rozdzielone na podstawie art. 100 k.p.c., bowiem powódka uległa w tym postępowaniu co do 35% (domagała się 933.840 zł a zasądzono 328.280 zł) a pozwana wygrała w 65%. Powódka mogła więc domagać się 18.868,15 zł a pozwana – 3.510 zł. Różnica między tymi kwotami to 15.358,15 zł dla powódki. Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika powódki ustalono na podstawie § 6 pkt 7 w zw. z § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu a wynagrodzenia

pełnomocnika pozwanej w oparciu o § 6 pkt 7 w związku z § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego działającego z urzędu.

Ryszard Małecki Mariola Głowacka Piotr Górecki

--	--	--